

۲۰۱۶/۰۱/۰۳

پوهندوی آصف بهاند

یو تصویر، زر خبرې

(د مطالعي د پلویانو نوي گامونه)

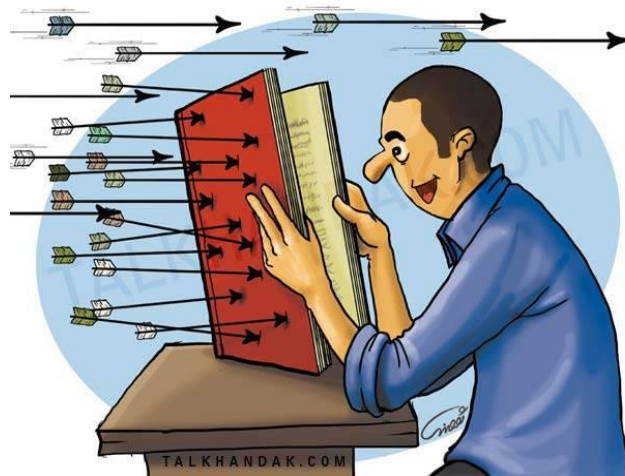
داسې غم به نه وي چې په مطالعي سره لرې نه شي. (مونتنسکیو)

دکتاب پاني هغو وزرونوته پاتي کيږي چې د انسان روح د رڼا پر لوري الوزوي. (ولتر)

د مطالعي له پاره تبلیغ او د مطالعي د کلتور د عامیدو له پاره خبرې کول، مقالې او کتاب لیکل هېڅ کله نه زریږي. له دې نه مخکې هم ما د مطالعي د بشپړنو، اړتیاوو او د مطالعي د دود د پراخیدو په موخه پنځه مقالې لیکلي او خبرې کړې دي. هلته ما دا هیله څرگنده کړې وه:

«د خوشالی خبره ده چې د لوست، کتاب او مطالعي په لوري، د استادانو، شاگردانو او نوي نسل پام اوږي. هیله ده چې دا هڅې نورې هم بېرته شي او د مطالعي کلتور دومره عام شي چې کوراکور د کتاب او مطالعي په ارزښت باندې خلک پوه شي. کله چې مطالعه وي، نو ورسره پوهه وي، چې پوهه وي د کتاب او مطالعي وال خپله لار د بشپړنې او پرمختګ پر لوري پراښي. کله چې کتاب او مطالعه وي، د نا پوهی او تیاري لمن ټولیري، د خلکو او ټولني سترګې غړیږي، بیا نو خپل منزل ته د رسیدو لار پیدا کولای شي. د کتاب، مطالعي او مطالعي ته د هڅونې په باب چې هر څومره وویل شي، ولیکل شي او خپاره شي، بې گټې، تکراري او زاره به نه وي...»

او دا ده د مطالعي د دود د عامیدو له پاره دا هڅې نورې هم پسي گړندی شوي، بریالی شوي او اوس هم مخ په بره روني دي، مقالې لیکل کيږي او له هغه نه مهمه دا چې په ټولنیزو شبکو کې هم د مطالعي د دود د مهم والي او پراخیدو له پاره کار کيږي. د ماشوم د ادبیاتو کور فیسبوک پاني په دې اړوند یو په زړه پوري انتباهي کارتون خپور کړی دی:

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

دا کارتون داسې پيام رسوي چې مطالعه، د علم او پوهې زدکړه انسان له سل رنگه مرضونو او بلاوو نه ساتي او که څوک هسې لاس تر زني ناست وي، ډير وور شي هم کيدای شي ډير مضر ور ته تمام شي. کله مې چې دا عکس د ۲۰۱۵ کال د دسمبر په دېرشمه نيټه د ماشوم د ادبياتو کور پر فيسبوک پاڼه وليد، ښه اوږده شيبه مې سترگې پرې گنډلې وې او بيا مې کاپي کړ او دا جمله مې تر عکس لاندې وليکله: «يو تصوير، زر خبرې، بيا مې د مطالعې په باب خپلو يادداشتونو ته سر ور ښکاره کړ او اړينه مې وگڼله چې بيا د مطالعې د اړتيا په باب او د مطالعې د دود د عاميدو په خاطر يو څه وليکم.

په دې وروستيو کې د کتاب لوستني او مطالعې ته د هڅونې له پاره د افغانستان په ډيرو سيمو کې هڅې کړندۍ شوي دي، د ثابتو او سيارو کتابتونو د جوړولو او پرانستلو کوششونه شوي دي.

مطالعه نه کول په ټولنه او خلکو کې د يوه ستر وير او ناورين حيثيت لري او ډير ځلي آگاه خلکو د مطالعې د دود د رواجيدو په غرض له دې حالت نه شکايت ډوله ليکنې کړې، دا يې يوه ښه بيلگه ده:

د ۲۰۱۵ کال د سپتمبر اولسمه تنه په خپل مکتب کې د افغان او مطالعې د اړيکو په باب **داسې** وليکل:

«په گاډي، بس او هوايي ډگر کې د افغان پېژندلو يوه ستره نښه دا ده چې نورو به مخ ته کتاب، مجله او يا اخبار نيولي وي خو افغان به يا ټلپيانه کې لور، لور غزېږي او يا به يې خپل پاسپورټ او ټيکټ را ايستلی وي او هغه ته به گوري. په مونږ کې د مطالعې او معلوماتو حاصلولو هيڅ تنده نسته همدا اوس مې څنگ ته يو ځوان په همدې کوايفو ناست ده.»

د سواد او مطالعې د عامولو هلې ځلې په دې وروستيو کې ښې کړندۍ شوي دي. د ۲۰۱۵ کال د اگست په پنځمه نيټه مې د ښاغلي ډاکټر ياد په ويبپاڼه کې د سواد د عامولو او مطالعې او کتاب لوستلو د دود د عامولو له پاره دا **مطلب** تر سترگو شو:

«دکتابونو دراغوندولو لپاره دهيواد دتکره او نوبتگر ځوان ښاغلي ويسا صيب هلې ځلې، هڅې او کو ښښونه: آغلو او ښاغلو!

ښاغلی مطيع الله ويسا صيب مور او تاسو ټولو ته يوه پېژندل شوې څيره ده. دی دهيواد يو داسې تکره ځوان دی چې په تيرو څو کلونو کې دافغانستان پر گوټ گوټ وگرځيد او دافغانستان په ليرې پرتو سيمو کې يې پر بيوزلو زده کوونکو کتابونه، دښوونځي بکسونه، کتابچي او قلمونه په وړيا توگه وويشل.

اوس ده پر يو بل نوبت لاس پورې کړی دی او هغه دا چې دی غواړي چې دافغانستان په ليرې پرتو سيمو کې چيرې چې هلته زده کوونکي کتابتونونو او کتابونو ته لاس رسې نه لري دکتابونو دراغوندولو له لارې کتابتونونه جوړ کړي

نوموړی دافغانستان په هر ولايت کې يو تن استازی لري او تاسو کولای شئ چې خپل کتابونه ددغه استازي په واک کې ورکړئ او ددغه ستر دخير او ښيگڼې په کار کې مرسته وکړئ. په دغه کار سره به يوي خوا په گران افغانستان کې دعلم دخپرولو په لار کې مرسته وکړئ او له بلې خوا به له هغو زده کوونکو سره هم مرسته وکړئ چې دکتابونو د اخیستلو وسه نلري. ستاسو ټولو نه هيله لرو چې په وړيا توگه ديو يو ټوک کتاب په ورکولو سره به په دغه ستر هيوادني کار کې مرسته وکړئ! ومن الله التوفيق»

بيا مې چيرې د همدې مطيع الله ويسا په باب څه وليدل نو سمدلاسه مې داسې ور ته وليکي:

زه چې چيرې له مازې د کوچنيانو، ماشومانو او نوي نسل ته د پام اړولو او روزنې له پاره يو ټکی، يو توری، يوه جمله، يو پروگرام، يو مطلب يا کتاب وگورم، داسې يې انگيرم چې زما لاس څوک نيسي او به لارې تگ کې مرسته راسره کوي او ...

د ۲۰۱۵ کال د اکتوبر په شلمه نيټه په فيسبوک پاڼه کې د ښاغلي ويسا دا مطلب په مخه راغی:

«ماشومان او چاپيريال

د ماشومانو او چاپيريال ساتنه ډيره مهمه ده خو دلته دواړو ته سمه پاملرنه نه سوي زمور چاپيريال هم له يو عالم ستونزو ډک دی خو تر ټول زورونکی دا دی چې زمور ډيری ماشومان د خپل حقه محروم دي

تعليم د ماشومانو بنيادي حق دی خو دلته په ډيرو سيمو کې تري اخیستل سوی دی ښوونځي يې پر مخ تړل سوي دي د کندهار سفر او له يو شمير سيمو ليدنه د خلکو سره د تعليم په هکله خبرې، مرکې او ددوي غوښتنې د چارواکو بيغوري.»

د پاڼو شميره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولی

زه ور ته خوشاله شوم چې څه اوس دومره څوک پیدا شول چې د ماشومانو، کوچنیانو او نوي نسل روزلو ته عملي پام کوي او نورو بنارونو، کلو او باندو ته ورپسې ورځي، نو ما هم له معمولي خوشولو (لایک) نه وړاندې داسې ور ته ولیکل:

ویسا صاحب کور دې ودان!»

که د افغان ماشومانو او کوچنیانو د ژوند، بنوني روزني او د دوی د ادبیاتو په باب ژوره پاملرنه او دغسې عملي کارونه وشي، تر ډیرو هوایی خبرو به ښه وي.

له تشو خبرو نه که یو کتاب لاس کې ورکړو او فکري لوري یې له جگړې نه د زدکړې، تمدن او نوي ژوند خوا ته واپرو، بهتره به وي، که د ښه نښه ویشتونکي پر ځای د ښه او ذهین زده کونکي خطاب ور ته وکړو، ډیر په ځای کار به مو کړی وي.»

او بیا ده په ځواب کې داسې را ته ولیکل:

«ډیره مننه بهاند صاحب»

ستاسو یې زر ځله کور ودان چې د هیواد لیرو د ماشومانو لپاره خپله هڅه کوی څښتن تعالا مو تل بریالي لره. زه هره مشوره منم کوبښښ به په گډه کوو چې افغان ماشومانو ته کتاب، قلم او نور درسي مواد ورسوو زه خپله ځان مسئول گڼم. څښتن تعالا دې توان راکړي.

بیا ستاسو د نیکی مشوري مننه بهاند صاحب»

په سیار ډول په لرو پرتو سیمو کې د کتابونو ویشل خو یې لا بیخي حیرانونکي او د خوشالتیا خبره ده. ویل کېږي چې د کتابونو د ویشلو دغه لړۍ اوس هم روانه ده. د دې برخې فعال صابر حسینی نومېږي. په راپور کې یې د فعالیتونو په باب داسې راغلي دي:

«صابر حسینی» داستان نویس بامیانی که با یک کتابخانه، سیار به اطفال این ولایت کتاب فراهم می کند. او نزدیک به 200 جلد کتاب داستان و نقاشی را از پول شخصی خود خریداری نموده و طبق تقسیم اوقات در اختیار اطفال ولایت بامیان قرار می دهد و آنان را تشویق به مطالعه می کند.»

د کتابتونونو د جوړیدو، پرانستل کیدو، تر لوستونکو پورې د کتاب د رسولو او وروسته له لوستلو په ټولنیزو شبکو کې یې خلاصه او نتیجه له نورو سره شریکول او په دې ډول د مطالعې د دود عامول او د پوهې او علم د تر لاسه کولو دا خبرونه به ښه وي، که دا خبر چې: له فلاني هیواد نه لس زره میله سلاح او مرمی افغانستان ته راوړل کېږي. دا **سرلیک** په روحي وپېپانه کې له یوه عکس سره راغلی و: «مسکو افغانستان ته ۱۰ زره کلاشینکوف او مرمی ورکوي.»

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په څیر و لولی

اوس فکر وکړئ چې د کتاب د کارولو او لوستلو پایله څه ده، سلاح او مرمی باندې څه کیږي. کتاب د ژوند او نیکمرغی دروازي پرانيزي، سلاح او مرمی مو په هماغه شپیه کې د مرگ کومې ته لیري. د کتابتونو د جوړولو او پرانستلو په څنګ کې له نیکه مرغه په میدیا کې هم د مطالعې د کلتور د رواجولو او تشویق له پاره ځینو قلموالو د موضوع مهم والي ته په کتو سره مقالې لیکلې دي او په ټولنیزو شبکو کې هم کله نا کله ځینو ښاغلو د مطالعې د ارزښت په باب خپل نظریات څرګند کړي دي. هغه ویبپاڼې چې زه گورم، زما له نظره په دې تیر یوه کال کې دغه مقالې تیرې شوې دي:

- څنګه کولای شو د مطالعې کلتور پیاوړی کړو؟ خانزاده تراب، تاند
- څنګه مو اولادونه له کتاب لوستلو سره عادت کړو؟ ژ: حمیدالله حمیدي، فیسبوک
- رکود فرهنگ مطالعه و نقش کتابخانه های عامه در افغانستان بهزاد شهزادی، افغان جرمن آنلاین
- فیسبوک او پر مطالعه یې اغېزې/ نظر محمد افغان، تاند
- کتاب او مطالعه د پوهانو له انده / ژباړه: عبدالله عابد، تاند
- کتابخانه در پشت زین بایسکل، نوروز رجا، هشت صبح
- ماشومان څنګه له مطالعې سره اشنا کړو؟ افغان سباوون
- فرهنگ کتاب و کتابخوانی، نویسنده: دکتور شهیرنثاری، افغان جرمن آنلاین
- څنګه مو اولادونه له کتاب لوستلو سره عادت کړو؟ ژباړه حمیدالله حمیدي، تاند
- د کتابونو ویش/ فدامحمد باران، تاند

همدا نن د ۲۰۱۵ کال د دسمبر یو دیرشمه نیټه چې زه د همدې مقالې په لیکلو او ترتیبولو لگیا يم، په تاند ویبپاڼه کې د مطالعې په باب یوه ډیره گټوره مقاله آنلاین شوه چې سرلیک یې دی «مطالعه څه شی ده او گټوره مطالعه کومه ده؟» چې ښاغلی حمیدالله حمیدي پښتو ته را ژباړلې ده.

دغه راز په «پیل» ویبپاڼه کې د ماشومانو، کوچنیانو او د هغوی د میندو پلرونو له پاره د پام وړ مقالې خپرې شوې او خپرېږي چې څنګه له کوچنیوالي نه ماشوم له مطالعې سره روږدی شي چې دا د نوي نسل په روزلو او له کتاب، مطالعې او علم له زدکړې سره د کار اساس جوړوي.

په میدیا کې د مطالعې د ارزښت په باب د دغسې مقالو او مطالبو خپرول دا شپي چې زموږ په ټولنه کې او په تیره په نوي نسل کې د مطالعې دود مخ په رواجیدو دی او هیله ده چې دا ښه او مثبت دود نور هم عام شي.

موږ باید هر کله دا په زړه کې غوټه کړو او دايمي هیله ولرو چې زموږ ماشومان، کوچنیان او نوي نسل هوښیار او فعال را لوی شي. موږ باید د پوهې او زدکړو په تر لاسه کولو کې تل د هغوی له پاره ښه مرستندوی اوسو.

پای

د پاڼو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ